

Kulturdepartementet
Drottninggatan 16
103 33 Stockholm

Föreningen Svenska Tonsättare (FST) arbetar för att tillvarata de svenska tonsättarnas konstnärliga, ekonomiska och sociala intressen. Härmed lämnar FST sitt remissvar över betänkandet ”Den professionella orkestermusiken i Sverige” (SOU 2006:34).

FST finner att utredningen i stort följt de direktiv den haft att rätta sig efter och att den gjort en korrekt analys av den verklighet Sveriges orkestrar idag arbetar i. Under utredningens genomgång av orkestrarnas ekonomi och verksamhet görs en rad intressanta iakttagelser och jämförelser som belyser svårigheten för orkestrarna att med en fortsatt betoning av den traditionella repertoaren förankra verksamheten i en nutida verklighet. De resonemang kring förändringar av orkestrarnas arbetsvillkor och uppdrag, som i detta avsnitt förs, leder emellertid enligt vår mening till slutsatser och en *förslagsställning som inte är i nivå med de uppgifter och utmaningar som skisseras.*

Det konstmusikaliska kulturarvet idag

Som framgår av utredningens genomlysning av orkestrarnas programpolitik – det i sammanhanget redovisade statistiska materialet är dessvärre av skiftande kvalitet – utgör alltså ansvaret för det konstmusikaliska kulturarvet den självklara grunden för samtliga orkesterinstitutioner i landet.

FST stöder utredningens uppfattning att regeringens uppdrag på orkesterområdet bör innehålla villkor om att ge orkestrarna ett särskilt ansvar för *både* det konstmusikaliska kulturarvet i bred bemärkelse *och* vår tids konstmusik. Det förstnämnda för att slå vakt om en värdefull tradition uppbyggen av orkestrar och ensembler på hög professionell nivå. Uppdraget då det gäller ansvaret för denna tradition skulle kunna främja en större estetisk och repertoarmässig bredd än vad som idag är fallet, men än mer nödvändigt hade det varit att utredningen tydligare gjorde klart vilka villkor man menar är förbundna med ett ”särskilt ansvar för vår tids konstmusik”. Ett rimligt mål för våra orkestrar kunde vara att avsätta 1% av budgeten till nybeställningar.

Mångfald, enfald och flerfaldigande

Utredningen menar att den musikaliska mångfalden i det svenska musiklivet kraftigt ökat de senaste decennierna. ”Ny kraft men också förhöjd *kvalitet* (vår kursiv) har tillförts orkestrarna bl. a. genom ökade offentliga bidrag, *fler* (v.k.) musiker i orkestrarna, *fler* musikutbildningar...” Man pekar på behovet av en tydligare rollfördelning inom musikområdet.

FST tycker att utredningen tydligare borde ha lyft fram idén om olika roller vad gäller innehåll - repertoar. Det har, som FST ser det, blivit alltmer uppenbart att orkestrarnas programpolitik likriktats och därmed enfaldigats i kontrast mot den mångfald av uttryck som finns representerade inom konstmusiken i stort. En ökning av numerären kan inte heller beskrivas som en kvalitetshöjning utan speglar istället, vad gäller orkestrarnas sammansättning, en sedan länge pågående strävan efter anpassning till ett orkesterideal förankrat i sent 1800-tal.

Genre och ”trefot”

Utredningen ser en sorts musiklivets ”trefot” i uppdelningen mellan orkesterinstitutionerna, länsmusiken och de fria musikgrupperna. Behovet av balans inom denna trefot skall tillgodoses genom att ”de eventuella ekonomiska resurser som frigörs i omvandlingsprocessen mot ett nytt orkesteruppdrag, används till att förstärka de fria professionella större ensemblerna/mindre orkestrarna.”

Men en rimlig balans i musiklivet i stort mellan satsningar på å ena sidan ny musik, svensk såväl som internationell, å den andra den klassiska repertoaren, löses inte genom att mer resurser frigörs till existerande fria grupper.

Finansieringsformerna, som skiljer sig mellan de tre delarna av musiklivets ”trefot”, får konsekvenser för vilken typ av verksamhet man kan bedriva. *Dessa olika verksamheter fyller olika funktioner, var och en med sitt existensberättigande i musiklivet.* Den ena ”foten” kan dock inte ersätta den andra, exempelvis saknar de fria grupperna i allmänhet möjligheten att långsiktigt planera verksamheten.

Nutidens musik

I direktiven 2004:116 står: ”Utredaren skall belysa orkestrarnas möjligheter till utveckling och i förekommande fall föreslå nya modeller för samverkan mellan olika orkestrar, liksom mellan orkester och musiklivet i övrigt. Därvid skall orkestrarnas ansvar för den nutida repertoaren behandlas.”

FST delar utredningens uppfattning att orkestrarnas ambitionsnivå generellt är låg vad gäller satsningar på den nya musiken. Det politiska styrdokument som ska formulera villkoren för det nya statliga orkesteruppdraget ges dock i utredningen en inramning som inte på något principiellt sätt ändrar balansen mellan det konstmusikaliska kulturarvet och vår tids konstmusik, även om behovet av repertoarförnyelse påtalas.

Då ingen svensk orkester ser den samtida musiken som sin huvuduppgift menar FST att det därför är högst anmärkningsvärt att utredningen inte slagit fast nödvändigheten av att *styra över medel till en ny institutionell struktur med ett nationellt uppdrag att vara den nya musikens orkester och den svenska nya musikens ansikte mot Europa och världen i övrigt.* Att behovet av detta är verkligt visar, tycker FST, den satsning som nyligen gjorts på en ny ensemble för samtida konstmusik och barockmusik genom samverkan mellan Norrbottens läns landsting och Luleå och Piteå kommuner med stöd av Kulturrådet. (Ett initiativ som presenterades i april 2006, efter offentliggörandet av orkesterutredningen.)

Ny dynamik

I en omfördelning inom anslag som används för orkestermusik borde utredningen ha sökt lösningar som öppnat för skapandet av en nationell ensemble/orkester för ny musik. Det skulle ha kunnat skapa förutsättningar för en anpassning av orkesterverksamheten, sedd till sin helhet, till dagens verklighet. Det skulle ha ”främjat ett brett utbud av orkestermusik” i enlighet med direktiven.

FST anser att utredningen inte lyckas villkorsbinda det nya uppdraget i tillräckligt hög grad för att, som man i konsekvensbeskrivningen uttrycker det, ”skapa en ny dynamik mellan de olika aktörerna på musikområdet”, i syfte att främja bredd och motverka likriktning.

För Föreningen svenska tonsättare

Sten Melin
ordförande